

ступі д-р іст. наук, професор, завідувач відділу української історіографії та спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАНУ *О.Удод*. Про наукову кар'єру вченого доповіла д-р іст. наук, професор *В.Шандра*. Канд. іст. наук, ст. наук. співроб. *О.Ясь* проаналізував вченого М.Костомарова як представника романтичного напрямку в історіографії. Питання генеалогії роду Костомарова по матері висвітлила у своєму виступі канд. іст. наук, ст. наук. співроб. *О.Крижановська*. Мол. наук. співроб. *О.Гончар* та канд. іст. наук, наук. співроб. *О.Ковалевська* виступили зі спільною доповіддю «Матеріали М.Костомарова у фондах Чернігівського історичного музею ім. В.В.Тарновського», яка складалася з двох частин – *О.Гончар* проаналізувала епістолярну частину матеріалів музею, а *О.Ковалевська* розповіла про три книги архівних записів М.Костомарова, які той зробив у процесі підготовки монографії «Мазепа». Погляди вченого на етнічні процеси в Київській Русі охарактеризувала канд. іст. наук, ст. наук. співроб. *Н.Юсова*. Про «Достовірний руський літопис» у творчості М.Костомарова повідомив канд. іст. наук, наук. співроб. *А.Бовгиря*. Канд. іст. наук, ст. наук. співроб. *Н.Герасименко* проаналізувала працю *О.Лазаревського* «Из семейной хроники Берлов» за листами *А.Берла*. Про етнографізм М.Костомарова та історію повсякденності повідомила *О.Вільшанська*. Загалом виступи учасників круглого столу охоплювали малодосліджені проблеми творчого доробку великого вченого.

Учасники заходу прийняли звернення до Київської міської держадміністрації з пропозиціями щодо увічнення пам'яті вченого в Києві – встановити меморіальну дошку на стіні центрального корпусу Київського національного університету ім. Т.Шевченка; перейменувати одну з вулиць або площ Києва на вул. / площу М.Костомарова; встановити бюст вченого поблизу Міжнародного центру культури і мистецтв (по вул. Інститутській), в будівлі якого в XIX ст. розміщувався Київський інститут шляхетних дівчат, де викладав М.Костомаров; присвоїти ім'я вченого одній із науково-дослідних установ. Невдовзі відбулося засідання Київської міської держадміністрації, на якому було розглянуто пропозиції Інституту історії України НАНУ.

Б.Л.Дем'яненко (Переяслав-Хмельницький)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПЕРЕЯСЛАВСЬКА ЗЕМЛЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ, ДЕРЖАВНОСТІ Й КУЛЬТУРИ»

Захід відбувся на історичному факультеті Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди 29–31 травня 2007 р. у рамках відзначення 1100-річчя першої літописної згадки Переяслава. Усього з цієї теми було проведено п'ять всеукраїнських наукових конференцій (1992 р., 1994 р., 1996 р., 1999 р., 2001 р.). Цьогорічна була запланована як міжнародна. Її мета – обмін думками між дослідниками, зокрема археологами, які представляють різні держави та наукові школи.

У роботі конференції взяли участь 94 науковці, серед яких 1 член-кореспондент НАН України, 13 докторів наук, професорів, 37 кандидатів наук, доцентів, 13 наукових співробітників, 7 аспірантів, 18 музейних працівників. Географія учасників міжнародної конференції виглядала так: 20 осіб представляли Російську Федерацію (по 8 – із Москви і Санкт-Петербурга, по одному – із Владимира, Рязані, Калуги і Переяслава-Залеського); три науковці прибули з Польщі (2 – із Варшави, 1 – із Бидгоща); по одному учаснику презентували Австрію (Відень), Францію (Париж), Білорусь (Мінськ). Усі інші представляли Україну: Київ, Львів, Полтаву, Чернігів, Переяслав-Хмельницький. Місто Переяслав-Хмельницький було представлено 45 учасниками: викладачами та аспірантами Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г.Сковороди (21 особа), науковими співробітниками Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», представниками міської законодавчої влади, вчителями загальноосвітніх шкіл.

Із вітальним словом до учасників та гостей конференції звернулися проректор із наукової роботи Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г.Сковороди канд. філософ. наук, доцент *С.Рик* та міський голова Переяслава-Хмельницького *І.Якименко*. Вони розповіли про заплановані заходи до 1100-річчя першої згадки Переяслава у джерелах, про те, як університет і місто готуються до відзначення ювілею, побажали присутнім плідної праці, збагатити вагомим теоретичним внеском розробку зазначеної теми.

Перед початком пленарного засідання 29 травня 2007 р. відбулися презентації книги директора Інституту археології НАН України, академіка НАН України *П.Толочка* «Археология и древняя история (в защиту исторического марксизма)»; книги завідувача відділу давньоруської та середньовічної археології Інституту археології НАН України, член-кореспондента НАН України *О.Моци* «Південна «Руська земля»; збірника праць українських візантиністів «Київ-Херсонес-Константинопіль» (*Г.Івакін, К.Цукерман*).

Із доповідями на пленарному засіданні виступили: *К.Цукерман* – директор Візантійського сектору Колеж де Франс, завідувач кафедри Сорбони, професор (Париж, Франція) – «Два спостереження з приводу літописного договору 907 р.»; *І.Данилевський* – заступник директора Інституту загальної історії РАН, д-р іст. наук (Москва, РФ) – «Біблійні джерела першої літописної згадки Переясла-

ва: нові дані»; *A.Kappeler* – директор Інституту східноєвропейських студій Віденського університету, професор (Відень, Австрія) – «Деякі проблеми вивчення історії Київської Русі»; *A.Кирпичников* – завідувач відділу слов'яно-фінської археології Інституту історії матеріальної культури РАН, д-р іст. наук, професор (Санкт-Петербург, РФ) – «Перші архітектурно-археологічні розкопки в Переяславі-Хмельницькому у 1949 р. Спогади очевидця»; *К.Авер'янов* – Інститут російської історії РАН, д-р іст. наук (Москва, РФ) – «Переяславлі на Русі: проблеми спадкоємності».

29–30 травня 2007 р. працювали дві секції: «Археологія та давня історія Переяславщини й суміжних земель» та «Історія та етнографія Переяславщини XVI–XX ст.».

Робота секції «Археологія та давня історія Переяславщини й суміжних земель» проходила надзвичайно конструктивно, було заслухано значну кількість доповідей, безпосередньо пов'язаних із археологічними пам'ятками та історичним минулим Переяславщини. Інший великий блок доповідей був пов'язаний із темою «трьох Переяславлів», тобто вони були присвячені проблемам взаємозв'язків Півдня і Півночі Русі (паралелі між Переяславлем Руським, Рязанським та Залаським), а третій блок доповідей стосувався проблем вивчення та збереження архітектурних пам'яток давньоруського Переяслава і суміжних земель.

На вечірньому засіданні 30 травня 2007 р. було ухвалено звернення учасників міжнародної наукової конференції до міської ради Переяслава-Хмельницького, в якому звертається увага на необхідність належної охорони комплексу архітектурно-археологічних пам'яток єпископського та княжого дворів XI–XIII ст., а також загрозову ситуацію, що склалася навколо єпископської брами – видатної пам'ятки переяславського зодчества, яка знаходиться на території приватної садиби по вул. Кріпосній, 29. Для збереження, дослідження та музеєфікації унікальної споруди необхідно вилучити зазначену ділянку з приватного користування шляхом викупу та передати її до складу Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» разом із комплексом Михайлівського собору та іншими пам'ятками XI–XII ст., XVII–XVIII ст. До того ж, зображення пам'ятки лежить в основі герба міста Переяслава.

Найбільший інтерес учасників секції «Історія та етнографія Переяславщини XVI–XX ст.» викликали повідомлення про події Другої світової війни: окупаційний режим на Переяславщині у контексті реалізації плану «Ост»; особливості розгортання антифашистського руху; воєнне лихоліття за свідченнями очевидців; оstarбайтери Переяславщини.

31 травня 2007 р. учасники конференції відвідали залишки Спаської церкви-усипальні, собор св. архістратига Михаїла, Успенську церкву, церкву Воскресіння і Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини.

ПЕРЕЛІК ДИСЕРТАЦІЙ, ЗАТВЕРДЖЕНИХ ВАК УКРАЇНИ У ВЕРЕСНІ – ГРУДНІ 2006 р.

Інформація подається за спеціальностями 07.00.01 – Історія України, 07.00.02 – Всесвітня історія та 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Наводяться такі дані: прізвище, ім'я та по батькові дисертанта, назва дисертації, науковий керівник (консультант) із зазначенням наукового ступеня, вченого звання та посади, офіційні опоненти із зазначенням їх наукового ступеня, вченого звання та посади, провідна установа та коли і на якій спеціалізованій ученій раді відбувся захист.

Спеціальність 07.00.01 – Історія України

Докторські дисертації

1. ВОЛОШИН Юрій Володимирович

«Розкольніцькі слободи на території Північної Гетьманщини у XVIII ст.: історико-демографічний аналіз»

Науковий консультант: д.і.н., проф., ректор Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка В.О.Пашенко. Офіційні опоненти: д.і.н., проф., пров.н.с. відділу історії України середніх віків Інституту історії України НАН України О.І.Гуржій; д.і.н., професор кафедри історії Національного університету «Києво-Могилянська академія» Ю.А.Мицик; д.і.н., проф., зав. кафедри суспільних наук Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв О.І.Путро. Провідна установа: Львівський національний університет ім. І.Франка, кафедра давньої історії України та архівознавства. Захист відбувся 14 квітня 2006 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному університеті «Києво-Могилянська Академія».

2. ДОНЧЕНКО Світлана Павлівна

«Ліберальні партії України. 1900–1920 рр.»

Науковий консультант: д.і.н., професор кафедри історії України, українознавства і правознавства Дніпродзержинського державного технічного університету Р.І.Ветров. Офіційні опоненти: д.і.н., проф., зав. відділу етноісторичних досліджень Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України В.Ф.Солдатенко; д.і.н., доцент кафедри політекономії Пол-